

Bacchanalia

Bacchanalia

tragedi efter Euripides sista skådespel

av Christian Lanciai (2005)

Personerna:

Kung Pentheus
hans tre ministrar
Teiresias, siare
Kung Kadmos, kung Pentheus morfar
två vakter
Dionysos, sektledare
Drottning Agaue, Pentheus moder
maenader
en budbärare
begravningstärnor (från maenaderna)

Handlingen äger rum i Thebe i förhistorisk tid.

Copyright © Christian Lanciai 2005

Scen 1.

Pentheus Nå, vad har ni kommit fram till?
minister 1 Vi ser mycket allvarligt på det hela.
2 Vi är rädda att det inte är något annat än en sekt det är frågan om.
3 Det värsta är att de har en enorm framgång överallt.
Pentheus Vad beror det på?
1 Deras karismatiske ledare lär av någon anledning vara oemotståndlig.
2 De får alla med sig var de drar fram.
3 De möter inget motstånd någonstans.
Pentheus Utgör de en fara för staten?
1 Det är vad vi har anledning att befara.
2 Deras inflytande är fullständigt upplösande.
3 Det är som en farsot som sprider vanvett omkring sig.
Pentheus Ni menar att vanvettet är smittsamt?
1 Det verkar faktiskt så.
2 Vem som helst kan bli drabbad och tappa förståndet och i fyllan och villan inte mera veta vad han gör.
3 Det är i högsta grad en betänklig utveckling.
Pentheus Vad kan vi då göra åt saken?
1 Den preliminära åtgärden borde vara att sätta ledaren bakom lås och bom så att han blir oskadliggjord.

2 Om huvudet faller bryter kroppen samman.
3 En församling utan ledare är ingen församling.
Pentheus Hur ska vi då komma åt honom?
1 Det är frågan.
2 Det går nästan bara med list.
3 Vi borde placera någon agent i rörelsen som kan förråda och utlämna ledaren.
Pentheus Ni får det att låta så enkelt. Vem skall göra det?
1 Det är frågan.
2 Vilken seriös människa är villig att klä ut sig till satyr och delta i deras lössläppta orgier och vanvett?
3 Att gå in i deras krets är att låta allt vett och all ordning fara.
Pentheus Har vi något val?
1 Nej.
2 Knappast.
3 Vi ser ingen annan möjlighet.
Pentheus Det är bra att ni har utrett saken med sådan noggrannhet, så att vi vet exakt vad det är vi har att handskas med. Till att börja med måste rörelsen förbjudas och dess ledare efterlysas och arresteras. Sedan måste vi förhöra honom noga förrän vi kan rannsaka honom och döma honom. Sedan borde väl den sekten vara ett avslutat kapitel.
1 Vi hoppas det.
2 För statens och folkets bästa.
3 Ett ingripande måste göras innan det är för sent.
Pentheus Precis min mening. Det går inte att dalta med sådant. En farsot är en farsot vilket namn den än bär och hur den än uttalar sig, men denna farsot tycks mig vara en av de värsta som någonsin hotat mänskligheten. Vanvett som smittar av sig är ingenting att leka med.
1 Precis vår åsikt.
2 Ogräs måste ryckas upp med rötterna.
3 Man kan inte underhandla med galningar.
Pentheus Alltså, ni får fria händer. Ge polisen alla befogenheter. Ingen i sekten får gå säker mera. Infiltrera agenter i ledarens närhet. Alla medel vare härmed tillåtna i kampen för nationens överlevnad mot denna farliga sekts hämningslösa vansinne. Men vad är nu detta?
(Teiresias uppträder med Thyrsosstav och myrten i håret.)
1 Det tycks vara Teiresias.
2 Har då även han låtit sig luras med i sekten?
3 Den klokaste och ärevördigaste av alla siare förfallen till sekteristisk dårskap?
Teiresias Jag kommer för att be er ta ert vett till fånga och ej förfölja en harmlös väckelserörelse.
Pentheus En harmlös väckelserörelse! Den förför hela folket och förgiftar ungdomen och upplöser alla normer, lag och ordning!
Teiresias Ja, men den gör ingen skada.
Pentheus Ingen skada! Har du också fått bestående hjärnskador av den?
Teiresias Även er morfar, kung Pentheus, har tillsammans med mig virvlat omkring i den yrande rusdansen och bara mått gott därav. Förföljer du rörelsen måste du förfölja dina egna.
Pentheus Jag vill bara rädda dem och alla offer för rörelsen.
Teiresias De kanske inte vill bli räddade. De kanske vill förbli saliga. Låt var och en bli salig på sitt sätt, så blir alla lämnade i fred.

Pentheus Gubbe, du tycks inte förstå situationens allvar. Denna sekt hotar med sin exempellösa framgång statens ordning och säkerhet och existens!

Teiresias Bara om staten förföljer rörelsen kan staten ta skada av den.

Pentheus Den har redan tagit skada av den utan att förfölja den! Därför måste vi förfölja den!

Teiresias Det är vanvett.

Pentheus Ja, vanvettet är rörelsen.

Teiresias Nej, i det vanvettet bor visheten.

Pentheus Hur kan vishet bo i vanvett? Det är en paradox. Inget vanvett kan vara klokt.

Teiresias Tvärtom. En större klokskap kan finnas i vanvettet än i någon etablerad filosofi.

Pentheus Du dillar. Har du blivit gaggig?

Teiresias Jag har bara kommit för att varna.

Pentheus För vad? Vi är redan varnade av rörelsens framfart.

Teiresias För att ha någonting med den att göra.

Pentheus Vi måste blanda oss i den då den upplöser staten.

Teiresias Det är kanske bättre att låta staten leva med att låta rörelsen leva.

Pentheus Du fattar ingenting, din senildementa slöfock! Rörelsen hotar staten! Det gäller rörelsen eller staten!

Teiresias Och om jag säger att rörelsen leds av en gudomlig makt, som det kan vara farligt att irritera?

Pentheus Då är du en vidskeplig stolle utom ett redan hopplöst fall av gubbsjuka.

Teiresias (bugar sig) Jag har varnat er, konung. Jag kan inte göra mera.

Pentheus Bra. Stick iväg då, så tar vi saken i egna händer.
(till ministrarna) Kör ut honom!

1 Ut med dig, gubbskrälle!

2 Du är ju värre än en gammal obotlig hippie!

3 Att en sådan ansedd siare som du så skulle skämma ut sig!

Teiresias Jag varnar er! Jag står under gudomlighetens beskydd och leds av honom!

Pentheus Ja, gå du hem till det gudomliga vanvettets hemvist i dårhuset! Vi borde ha spärrat in dig på ålderdomshem för länge sen! Sådana gaggiga luffare som du för bara ohyra med sig och borde inte få gå lösa! Sätt honom på hemmet!

Teiresias Min frälsare skall förlösa mig!

Pentheus Knappast före döden, den enda sanna förlossaren, så tokig som du är, din absurda fåntratt!

1 Teiresias har fått anfall förut.

2 Ja, han har ju varit transvestit.

3 Har man bara en gång fallit kan man alltid få återfall.

1 Stackars Teiresias.

2 Det finns inget hopp för ett sådant fall när han är så gammal.

3 Det är nog bara att glömma honom.

Kadmos (inträder, en högre version av Teiresias, lika utspökad) Teiresias, din gamle stolle, där är du ju! Vad gör du här? Du försöker väl inte omvända min hopplöst förlorade dotterson Pentheus?

Pentheus Morfar! Säg inte att du också är fallen!

Kadmos Jo, jag är fallen för allt skönt och befriande i denna värld, och denna nya sekt är just vad vi behöver.

Pentheus Du får mig att skämmas ögonen ur mig! Hur kan ni falla så djupt, ni, som var våra ärevördigaste fäder! Föräldrarna skall ju föregå med gott exempel för sina efterföljande generationer, men ni skämmer ju bara ut er!

Kadmos Det är inte så farligt som du tror. Vi har bara roligt.

Teiresias Jag kom inte alls hit för att omvända honom, Kadmos. Hur dum tror du jag är egentligen? Jag ville bara varna honom för att blanda sig i vår rörelses göranden och låtanden då den ju faktiskt är oemotståndlig, men han vägrar lyssna på det örat.

Kadmos Ack ja, min dotterson är hopplöst fallen och förlorad. Han kommer aldrig att kunna ge sig hän åt vår festliga yra. Han är fast i sitt regerande som i en fälla och är förblindad av makten.

Pentheus Morfar, du överlät styrandet åt mig för att jag var ung och energisk medan du bara ville bli av med allt ansvar. Är det då fel av mig att leva upp till mitt ansvar och försöka hålla Thebe samman som nation?

Kadmos Naturligtvis har du rätt att göra det bästa av saken, det är du ju till för, men du bör inte göra motstånd mot utvecklingen, ty det är dåraktigt.

Pentheus Utvecklingen! Upplösningen! Förfallet! Ansvarslösheten! Vettlösheten! Utflippandet! Den moraliska nedrustningen! Kärnfamiljens undergång! Är det utveckling?

Kadmos Du överdriver och dramatiserar. Vi har bara lite roligt och mår bra och hänger oss åt skönheten och friheten. Det är bara hälsosamt. Är det fel?

Pentheus Men det upplöser staten!

Kadmos Inte så länge du sitter vid rodret. Du kan vara lugn. Ingenting händer så länge du lämnar sekten i fred.

Pentheus Men sekten lämnar inte oss i fred! Den har förfört dig och Teiresias och gjort er oigenkännliga i er utflippade förryckthet, den har förfört min moder och fjärrmat henne från mig, hela samhället är i upplösning genom era sanslösa bacchanaliska riter, och ungdomen, som framtiden beror av, blir alldeles fördärvad. Jag beklagar, stackars sinnessvaga gubbar, men jag måste ta upp kampen mot denna sekt. Jag kan inte stillatigande åse hur hela världen går åt helvete.

Kadmos Stackars Pentheus, vad tänker du göra?

Pentheus Jag har gett order om sektledarens arrestering. Sedan må vi förhöra honom, pröva honom och döma honom. Har han brutit mot lagen och anstiftat uppror skall han straffas.

Teiresias Din stackars dåre, fattar du då inte att du trotsar gudarna?

Pentheus Är då sektledaren mer än en människa? Pissar han inte och snorar han inte? Har han mindre äcklig avföring än vanliga dödliga?

Kadmos Du hädar, min son!

Pentheus Nej, det är ni som är alldeles ljusblåa och bakom flötet. Ni har låtit er bli blåsta av den där folkförföraren som har förvänt synen på er så att ni förlorat allt perspektiv och allt grepp om verkligheten. Ni har hamnat så långt bakom flötet i er påtändhet att ni inte själva är medvetna om att ni tappat förståndet!

minister 1 Jag tror det har hänt något. (*Buller utanför.*)

(*Vakter kommer in med den fjättrade Dionysos, vars händer är bundna framtill.*)

vakt 1 Vi har fångat honom.

Pentheus (reser sig) Är detta delinkventen? Ser han ut så här, agitatorn som förfört folket och upphävt sederna och hotar samhällsordningen? (*går runt och studerar honom*) Vad är det då för gudomligt med honom? Jag ser bara en långhårig blond ung man, lika naken som alla andra när de är nakna, visserligen välskapt med bred bringa, muskler och atletiskt byggd, en mönstermodell för en skulptör av idrottsmän

och likväl anständigt klädd med åtminstone en gördel att skyla sin blygd. Förklara dig, charlatan! Vad har du att komma med?

Dionysos Kung Pentheus, jag förlåter er, ty ni vet inte vad ni gör. Ännu kan allting bli bra. Jag ber er att inte genomföra ert misstag och att låta mig gå och fortsätta min mission, så skall ingen skada ske.

Pentheus Du tycks inte förstå, din spjuver. Du är arresterad och anklagad för samhällsomstörtande verksamhet. Har du något att säga till ditt försvar?

Dionysos Lösgör mina händer, så skall jag tala.

Pentheus Nåväl. Befria honom. (*Dionysos befrias.*) Som du ser, din skojar, är vi inte omöjliga att ha att göra med. Nå, vi väntar på ditt försvarstal.

Dionysos Vad exakt är jag anklagad för?

Pentheus Det sade jag redan. Samhällsomstörtande verksamhet.

Dionysos På vilket sätt har jag omstörtat samhället, när jag alltid stått utanför det och aldrig velat ha något med det att göra?

Pentheus Du lockar folk i fördärvet.

Dionysos Vilket fördärv?

Pentheus Dina dryckesorgier och riter som driver folk från vettet.

Dionysos Är det då förbjudet att dricka vin? Kan ni hindra folk från att berusa sig?

Pentheus Det är inte det det handlar om. Du driver folk från vettet, och det är inte bra för samhället.

Dionysos Är det då jag som gör det? Är det inte på deras eget ansvar som dricker?

Pentheus Jo, men du inspirerar dem att dricka.

Dionysos Nej, jag inspirerar dem att ha roligt och koppla av och leva ut sina hämningar, vilket de bara kan må bra av. Är det fel?

Pentheus Vill du påstå att din rörelse är bra för folkhälsan?

Dionysos Ja. Vad annars?

Teiresias Han är oskyldig.

Kadmos Du måste släppa honom fri, Pentheus. Han har inte gjort något ont.

Pentheus Inte ännu, men han kommer att göra det om vi inte tyglar honom. Han är anklagad och måste ställas inför rättslig prövning. Vi måste låta saken och lagen ha sin gång. För bort honom!

(*Vakterna binder ånyo Dionysos händer.*)

Dionysos Om ni genomför detta ansvarar jag inte för följderna.

Pentheus Naturligtvis gör du inte det. Du är ju ansvarslösheten själv. För bort honom!

vakt 1 Nu åker du i finkan, gosse!

Dionysos Försök stänga in friheten om ni kan. Den flyr ändå och kan lika litet hindras från att flyga som en fågel.

vakt 2 Det är dig vi spärrar in och inte dina drömmar. Dem kan du få behålla även i fängelset.

Pentheus För bort honom! (*Dionysos föres ut.*)

Kadmos Du begår ett misstag, Pentheus.

Pentheus Gör jag?

Teiresias Han menar vad han säger. Konsekvenserna kan bli så ödesdiga att ingen kan ta ansvar för dem.

Pentheus Vad inbillar ni er egentligen? Tror ni den där playboyn kan ha övernaturliga krafter? Tror ni han kan trolla och hypnotisera sina slavar till vad som helst? Han är bara en vanlig äventyrare och bedragare och ingenting annat. Ett år i tukthus, och han kan kanske bli en normal människa och acceptabel som medborgare. Vi får börja med att klippa av honom håret och klä honom i fångdräkt,

så han blir lika grå som alla andra. Vi ska nog få bukt med denna nationella mentalsjukdom. Lite disciplin och ordning är allt som behövs. Hut går alltid hem.

Teiresias Jag är inte så säker på det i det här fallet.

Pentheus Är ni inte nöjda kan ni gå och dra något gammalt över er, era löjliga stollar. Vill ni göra alla landets män till byfånar? Det är vad ni själva har blivit och vill att alla skall bli i er och den där demagogens efterföljd. Gå och häng er i stället, så får vi ett slut på eländet.

Kadmos Kom, *Teiresias*. Vi kan ingenting göra.

Teiresias Ja. Han är ett hopplöst fall. (*Gubbarna går.*)

Pentheus Nå, mina ministrar, tror ni nu vi har situationen under kontroll?

1 Jag tror vi är på rätt väg.

2 Ni har utan tvivel gjort rätt.

3 Kontrollsamhället måste vidmakthållas.

Pentheus Precis min åsikt. Låt oss nu bara se till också att han får en välgörande fällande dom.

Scen 2.

Agaue Mina systrar, de har tagit vår ledare och vill göra honom till martyr! Kan vi acceptera detta?

maenaderna Nej!

Agaue Kan vi låta honom försmäktas i fängelset, denne vår store älskare, den vackraste av alla män, som välsignat så många av oss med att hålla oss sällskap i vår nattliga ensamhet?

maenaderna Nej! Vi måste befria honom!

1 Vi kan inte låta honom bli så orättvist behandlad av myndigheter som bara vill honom illa!

2 De har tagit fast honom bara för att oskadliggöra honom!

3 Vi måste göra något åt saken!

Agaue Låt oss då hämta mod i de välsignade drycker han givit oss och storma fängelset och bryta ner dess murar och försätta honom och alla fångar i frihet!

1 Ingen förtjänar att bli satt i fängelse och allra minst någon av oss!

2 Det är rena förföljelsen det handlar om!

3 Vi måste agera!

Agaue Till fängelset! Vi måste ge regeringen en läxa! De måste lära sig att lämna vår gudomliga lärare i fred! Den som rör en enda av oss i syftet att skada oss gör sig skyldig till den yttersta hädelsen!

maenaderna Låt fanatismen regera och besätta oss kvinnor till heligt raseri som ingen dödlig eller samhällsordning skall kunna motstå, ty ruset är den enda saligheten som bjudes i detta livet.

1 Vi måste krossa regeringen!

2 Vi måste låta lössläppheten regera i stället!

3 Detronisera staten och krön vår enda sanna gud som ger oss ruset!

maenaderna Till fängelset! Till fängelset! Bryt ner alla murar!

Agaue Följ mig, mina systrar, i vårt heliga värv att krossa övermakten och befria friheten!

1 Den som förföljer friheten förföljer mänskligheten.

2 Ruset är den enda sanna friheten.

3   Vi måste få leva! Vad är livet utan ruset? Vad är livet utan skönheten? Vad är livet utan kärleken, och vad är kärleken utan lössläppthet? Låt guden regera med sin kärlek och skönhet! Den stat som går emot detta är dödsdömd!

Agaue   Till fängelset! Till fängelset! Krossa alla begränsningar och låt världen bli besatt av livets gud och dess frihet! Låt livets lag triumfera över kontrollsamhällets blinda inskränkthet!

maenaderna   Vi måste slå oss fria! Vi måste slå oss fria!

Agaue   Till verket!

(Hon anför den ylande hopen i en masspsykos riktad mot fängelset.)

Scen 3.

Pentheus   Detta är en klar skandal. Vi kan ej acceptera detta.

1   Aldrig har det tidigare hänt att kvinnor larmande i våld har gett sig på samhällets ordningsmakt.

Pentheus   Så de raserade fullständigt hela fängelset?

2   De lämnade ej sten på sten, fångvaktarna blev överrumplade av den besatta skaran, som skar halsarna av var och en som gjorde motstånd och drack deras blod som glupiga vampyrer och slet lemmarna i sär och rullade sig runt i blodet.

Pentheus   Blott för att befria den där ohängde kanaljen?

3   Tydligen, och detta lyckades de med.

Pentheus   Det här är mycket värre än blott en epidemi. Den galenskap som den sektledaren ingjutit i vårt Thebes sinnessvaga kvinno själar är av sådan art att vi ej längre nu har något val än att ta till med hårda handskar. Detta vanvett som de gripes av genom hysteri framkallad av den sinnliga förledaren är kanske nu den värsta fara som väl nånsin hotat har vårt land.

1   Vad skall vi göra?

Pentheus   Vi är tvungna att mobilisera styrkorna i vår armé. Vi måste kuva detta uppror och med våld om det ej går med vett och vänlig övertalning.

2   Skulle vi då dra med väpnade soldater mot en skara kvinnor?

Pentheus   Kvinnorna är spritt språngande galna och löper amok, vet ej vad de gör och gör sig skyldiga till massmord av ren hysteri. Skall vi då ej försvara oss?

3   Och ledaren, den enda skyldiga till denna kris, som nu har sluppit ut ur fängelset i trots mot lag och rätt? Vad blir hans öde?

Pentheus   Det är bara nu att likvidera honom. Han har haft sin rätt till laglig prövning och har sumpat den, så det är bara att förkorta hans process. Ju förr vi har hans huvud på ett fat, dess tidigare kan vi kanske få fason på kvinnorna igen. Vi vill ju ha dem mänskliga och ej som vilda djur.

1   Så dagens order är mobilisering?

Pentheus   Ja.

2   Det är betänkligt. Framtiden skall aldrig komma över det om vi drog vapen emot kvinnor.

Pentheus   Ja, och därför vill jag ändå i min nåd ge dem en chans. Det är ju dock min plikt som landets styresman och konung att försöka sätta mig in hur mitt folk fungerar och funderar och förstå dem. Jag förstår ej dessa kvinnors lössläppthet och raseri. Jag har beslutat därför att uppsöka dem och i förklädnad söka sätta mig i deras situation och se om jag kan lära mig förstå dem.

3   Konung, de kan aldrig acceptera någon man i deras vilda följe.

Pentheus Alltså får jag då ta slöjan, raka mig och utge mig som kvinna, som en alldeles normal aktör på scenen. Det skall väl ej bli så svårt.

1 Och om förklädnaden blir genomskådad?

Pentheus Tror ni det? Tror ni att så förryckta kvinnor alls kan fatta någonting av verkligheten? Nej, jag tror att de blott ser sin egen falska föreställningsvärld i dess ohyggliga förvriddning.

2 Ni tar en risk.

Pentheus Ni glömmer att min egen mor är en av de mest angripna av galenskaparna. Naturligtvis är det i mitt intresse att försöka rädda henne undan detta vanvetts framfart.

3 Ja, det är ju mänskligt.

Pentheus Om de sjuka vanvettsivrarna betar sig så omänskligt är det desto mera viktigt att åtminstone en individ bland dem försöker vara mänsklig.

1 Lycka till, min konung. Vi har varnat er.

Pentheus Jag måste ge de arma kvinnorna en chans.

2 I bästa fall kan de kureras. Men i sämsta fall är kvinnans fallenhet för hysteri och nyckfull vettlöshet ett olösligt problem för alla tider.

Pentheus Det finns alltid hopp.

3 Vi hoppas det, kung Pentheus. Vi hoppas det.

Scen 4.

Dionysos Friheten har triumferat, liksom den alltid bara kan triumfera över orättvisan och den mänskliga begränsningen. Väl har ni utfört ert värv, systrar, som trotsat lagen och ordningsmakten för rättvisans skull. De som motstod er visste inte vad de gjorde, de fick skylla sig själva och bita i gräset för sin egen dårskap och blindhet, som de tagit på sig helt frivilligt till priset av sin själ för pengars och trygghets falska illusioners skull. Endast vi som känner det gudomliga ruset och hänger oss åt det känner sanningen och genomskådar samhällslivets lögnar, som alltid bara kan sluta lika illa som de fångelsets försvarare som nu har fått sin naturliga dom.

Agauē Vi är fria med vår gud och kan nu äntligen älska fritt med honom igen utan att tänka på några fåniga skrupler eller samvetsbetänkligheter. Att ge sig hän är livets lag som överglänsar alla andra, och med den lagens naturkraft måste alla krafter vika och i synnerhet fåniga samhällsregler. Det är bara att festa tills vi dör!

Dionysos Hängivelsens religion är den enda sanna religionen som aldrig kan kräva tillräckligt med offer, ty man kan aldrig offra sig tillräckligt. Livet är ett offer som kräver offer, ty offer uppehåller livet och får det att ständigt expandera i ljuvhet, skönhet och mångfald. Livets offer är nyckeln till livet som öppnar livet och får det att triumfera. Därför är det bara att fritt ge sig hän åt livet och kärleken om man så går åt på kuppen. Man kan aldrig offra sig tillräckligt.

Agauē Vi offrar oss alla för dig, vår stormästare och gudomliga ledare, ty du överträffar allt, och ingen kan motstå dig. Den du älskar måste älska dig tillbaka, och därtill dyrka dig för evigt för din skönhets och oemotståndlighets skull.

en maenad En spion! En spion!

2 Vi har fångat en spion!

3 En djävulsk förrädare utklädd till kvinna! Vilken förolämpning mot hela vårt kön!

Agauē Vad är det för en skändlig stackare som vågar smyga sig in i våra led för att utspionera våra innersta hemligheter?

Dionysos För fram honom så att vi må pröva honom. Han skall få alla chanser att få prova sig oskyldig. Ingen kan dömas skyldig som ej kan överbevisas om sitt brott.

1 Se på honom! Slätrakad är han och dold bakom en ansiktsslöja, som om han var jungfru! Fallet är självklart! Han är en utklädd spion!

Dionysos Du är utsatt för hårda anklagelser av våra systrar, min vän. Vad har du att säga till ditt försvar? Förnekar du anklagelsen?

Pentheus Jag kan inte förneka den helt och hållet. Dock är det inte som ni tror.

1 Han förnekar inte anklagelsen! Han är skyldig!

2 Vedergällningen för spioneri och förräderi är döden!

Agauē Domen är självklar. Han är utklädd till kvinna för att kunna smyga sig in i våra led.

Dionysos Varför har du spionerat på oss?

Pentheus Jag vill förstå er.

Dionysos Nå, har du förstått oss?

Pentheus Nej.

Dionysos Varför ville du förstå oss?

Pentheus Jag ville se om ni hade några försonande drag.

Dionysos Nå, hade vi några försonande drag?

Pentheus Nej, ty ni är ensidigt fanatiska och menar att gudomens idé kan ursäktat allt. Därmed är ni omänskliga och helt utan försonande drag.

1 Kan gudomen höra detta och acceptera det?

2 Måste inte gudomen slå ner allt motstånd mot gudomen?

3 Kan gudomen skona en förrädare mot gudomen?

Agauē Nej! Han är överbevisat skyldig, den nedrige spionen och förrädaren!

Dionysos Du är härmed dömd av en opartisk församling för ditt brott att förklädd till kvinna ha nästlat dig in hos oss för att utspionera oss och förråda oss. Du har inte ens förnekat anklagelsen. Min vän, du är såld, och jag måste överlämna dig åt den gudomliga rättvisan.

Pentheus Vad innebär gudomlig rättvisa? Den kan väl ändå inte vara bättre än mänsklig rättvisa?

Dionysos Du kan inte klaga på vår dom, ty vår kvinnodomstol har varit fullständigt opartisk då vi inte ens vet vem du är. Bevisföringen har varit helt saklig, och det brott du överbevisats om är det grövsta av alla brott då det begåtts i destruktiv avsikt mot själva gudomen. Därför måste jag överlämna dig åt våra systrars gottfinnande.

Pentheus Håll ett ögonblick!

Agauē Nej! Domen är avkunnad! Verkställ den!

1 På honom, systrar!

2 Hans blod skall offras till sista droppen!

(Alla maenaderna kastar sig över Pentheus, som försvinner i deras mitt. De rycker loss lemmar av honom, och blodet sprutar. Alla blir översköljda av blod i massakern.)

3 Offer! Offer! Offer!

Agauē Jag har fått loss hans huvud! *(lyfter triumferande upp ett blodigt huvud)*

maenaderna Han är död! Han är död! Offret är fullbordat!

1 Vi har genomfört gudomens vilja!

2 Måtte all hädelse straffas på samma vis!

3 Vår ledare och mästare, vi frambär tacksamt åt dig detta nya offer för din gudomliga rätt och rättvisa.

Dionysos Han har enbart sig själv att skylla. Han kom hit förklädd till kvinna för att utspionera våra hemliga riter. Drottning Agaue, bär hans huvud till det kungliga palatset och sätt upp det på muren som varnagel för alla myndigheter som gillar fällor för oss.

Agaue Hela världen skall få skåda på denna spionens huvud med lust!

1 Rätt så! Rätt så! Rätt så!

2 Ett varnande exempel!

3 Rättvisa har skipats!

Agaue Det är till din ära, Dionysos, vi äntligen förrättat ett så rikligt människooffer, en parasit som bara ville skada oss, för att din lära må triumfera och vandra segerrikt genom världen, på det att alla människor må omfatta dig som sin gud och ledare!

1 Låt alla Thebes medborgare få se detta huvudlösa huvud och bekräfta dess dårskap i att försöka omstörta vår lära!

2 Må det bli symbolen för dryckenskapens eviga triumf!

3 Må ruset regera människan i alla tider, och må aldrig någonsin någon få gå oberörd därav!

Agaue Allsmäktige ledare, vägled oss i ruset och lär oss att aldrig sluta festa! Må du alltid gå framför oss in i evigheten, och må vi alltid vandra efter på din breda väg och aldrig svika deliriets salighet! Som symbol för ditt universella ledarskap och din överhöghet spetsar jag härmed detta enfaldiga huvud på din thyrsosstav och bär det i procession till staden upp till konungaborgen, på det att din symbol och din suveränitet må ersätta alla världens löjliga regeringar!

1 Vi är dina slavar nu och för evig tid.

2 Älska oss och gör oss dräktiga i kompanier! Gruppsex är den högsta formen av kärlek! Ju fler som knullas tillsammans, desto bättre!

3 Må mänsklighetens underkastelse under ruset av ditt kommando alltid leda mänskligheten till samma höga grad av salighet som detta underbara människooffers högtid!

Agaue Låt oss genomföra processionen ända fram till kungatronen!

Dionysos Gör så, mina systrar, men ursäkta mig, ty jag har redan varit i den borgen tidigare och en gång för mycket.

(Maenaderna genomför processionen alldeles nerblodade av Pentheus lik med Pentheus huvud spetsat på en thyrsosstav ledda av Agaue, medan Dionysos avviker i motsatt riktning.)

Scen 5.

Kadmos Vi kan inte nog beklaga denna katastrof, som drabbat oss och som väl måste anses såsom landsomfattande. Har ni summerat katastrofens omfattning?

1 Ett enda olycksfall är mera än vad hela Thebe kan stå ut med då det enda olycksfallet är kung Pentheus, vår ansvarige styresman.

Kadmos Förvisso. Vet man alls hur han gick under?

2 Enligt vittnens uppgifter som ej bekräftats blev han söndersliten lem för lem.

Kadmos Men vem kan väl bete sig så vidunderligt?

3 De galna maenaderna anförda av vår delinkvent i första rummet, den förföriske sexisten Dionysos.

Kadmos Jag kan inte tro det. Det är för befängt. Han vill ju bara frälsa oss.

1 Det är hans medel som gör rörelsen betänklig, då han super alla fulla bortom sans och vett och därpå kommenderar dem till upptåg som ej någon kan ta ansvar för.

Kadmos Betänkligt är det att en sådan harmlös väckelse och rörelse så fullständigt kan spåra ur.

2 Kung Pentheus visste vad han gjorde när han anbefallde motstånd.

Kadmos Men det blev hans undergång.

3 Han blev martyr, och detta måste ha oöverskådligt digra konsekvenser.

Kadmos Ja. Han visade med övertydlighet därigenom vad den oskyldiga rörelsen och dess förförda damer gick för, om det verkligen är sant vad som har rapporterats.

1 Det är alltför sant. Din dotter, Kadmos, har själv setts anföras en makaber procession med Pentheus eget huvud spetsat på en thyrsosstav.

Kadmos Omöjligt!

2 Låt oss inte utesluta möjligheten innan vi fått den bekräftad.

Kadmos Men det är ju alldeles absurt! Så kan min dotter inte göra. Ingen moder kan ta livet av sin egen son!

3 Vi avvaktar med oro vidimering av rapporterna.

en budbärare Allernådigaste konung, drottningen din dotter är på väg hit i triumf!

Kadmos Och vad har hon då att med glädje triumfera över?

budbäraren Ni får se. Hon är knappt igenkännlig. Jag har aldrig förr sett henne sådan. Hon går fram som i hypnotisk trance med galen eufori i ögonen.

Kadmos Det är symptom på att hon är förförd.

1 Vi måste noga observera konsekvenserna och resultatet av den kontroversielle Dionysos framfart.

2 Om den här massakern blott är början hade Pentheus rätt.

3 I så fall måste vi ompröva hela vår regering och dess politik.

Kadmos Gör ingenting förhastat. Ännu har ej någonting bekräftats.

Agaue (gör entré med Pentheus huvud spetsat på sin blodiga thyrsosstav med alla de blodnedsömlade maenaderna i följe) Hell, min fader! Vi hembär i storslagen triumf en seger över illviljan och motståndets gemenhet!

Kadmos (reser sig) Dotter, vad betyder denna blodiga ceremoni? Vad är det för förryckta rörelser du drar rakt in i kungens slott med?

Agaue De är mina systrar och försvurna liksom jag åt gudens bud att ständigt vara rusiga och heliga.

Kadmos Vad är det då för droger ni intagit för att under hysteri uträtta nidningsverk som ni ej ens kan igenkänna såsom sådana?

Agaue Är då en seger värd ett konungligt förakt för dess rättmätighet?

Kadmos Hur kan du då försvara måttlösa massakrer på oskyldiga, som aldrig gjort dig något ont?

Agaue Du vet ej vad du talar om. Den här förrädaren tog sig inkognito förklädd i kvinnokläder in i våra led blott för att spionera på oss för att komma under fund med hur han skulle kunna göra slut på oss!

Kadmos I kvinnokläder klädd, förkunnar du? Ni såg då inte vem det var?

Agaue Vad spelar det för roll, när han ändå var klart överbevisad som spion och ej ens nekade till systrarnas anklagelser?

Kadmos Så ni tog livet av den stackaren förutan att ens känna honom?

Agaue Ja, det var en seger och gudomlig såsom sådan! Mätte alla våra fiender få röna samma öde!

Kadmos Och har du ej ens sett huvudet i efterhand?

Agaue Och varför skulle jag då göra det när han var redan död?

Kadmos För att du kanske har begått ett misstag.

Agaue Misstag? Omöjligt. Jag är ju drottning och agerar ofelbart som guden Dionysos.

Kadmos Stackars flicka, skåda då det ansikte du bär på spetsad påle i triumf och säg om du ej möjligen igenkänner ditt offer.

Agaue Far, vart vill du komma?

Kadmos Jag vill att du ser din egen dårskap och vart den har lett dig. Se nu ansiktet av den du mördat i hans vita glasartade blick! Har du ej sett de dragen förut?

Agaue (har sänkt staven och studerar ansiktet) Detta huvud förefaller mig bekant....

Kadmos Det borde det nog vara då du känt det under hela offrets liv.

Agaue Min far, vad är det för en verklighet du blottar för mig?

Kadmos Blott ditt eget nidingsdåd begånget i spritt språngande förryckhet!

Agaue Pentheus! Var är min son? Och varför har du återtagit tronen? Varför är ej Pentheus tillstädes?

Kadmos Därför att du mördat honom.

Agaue Ve mig!

Kadmos I ditt vansinne har du själv spetsat upp hans huvud på din gudoms helighets symbol och spira!

Agaue Nej!

Kadmos Du har själv slitit sönder honom lem för lem och lösryckt din sons huvud från hans bål! Min dotter, vad är det som du har gjort?

Agaue Jag följde bara gudens heliga ingivelser och litade på att han hade rätt....

Kadmos Du såg ej vad du gjorde!

Agaue Jag såg bara pliktens bud och hörsammade gudens order....

Kadmos Guden som förgiftade er alla med förvirring genom droger som blott inspirerade er till den mest omänskliga och destruktiva anarki!

Agaue Vad har jag gjort? Hur kunde detta ske?

Kadmos Det är just vad jag frågar dig.

Agaue Min son! Var är du? Varför sitter du ej längre på din tron och kommenderar landet?

Kadmos Därför att du dödat honom och förintat honom levande.

Agaue Det får ej vara sant!

Kadmos Förträng det om du kan.

Agaue Min son! Du får ej vara död! Det skulle döda mig och driva mig till vanvett!

Kadmos Alltför sent ber du om detta då det redan hänt.

Agaue Det får det ej ha gjort! En sådan tragedi får inte hemsöka mitt hus och min familj!

Kadmos Tyvärr, min dotter, har den redan gjort det.

Agaue Nej!

Kadmos Jo.

Agaue Så bakvänt får ej gudomen fungera!

Kadmos Det var ej en gudom. Det var ingen annan än du själv.

Agaue Min son! Min son!

Kadmos Ja, spill på honom tårar nu som du nyss spillde ut hans blod.

Agaue Jag rådde inte för det! Jag var blind och hänryckt! Han var ju förklädd och gav sig ej till känna!

Kadmos Skyll på såpa. Han är död, och du har dödat honom.
(*En procession kommer in bärande på resterna av Pentheus lik.*)

en tärna Drottning Agaue, vi har försökt återställa den huvudlösa kroppen så gott vi har kunnat.

2 Nu när vi vet vem det var bär vi fram honom ödmjukt i djupaste sorg.

3 Din personliga olycka drabbar oss alla, och landet bär sorg av sin olyckligt omkomna konung.

Agaue Ni vill då försöka få detta till en olyckshändelse?
1 Vad var det annars?
2 Ej någon av oss visste alls vad vi gjorde.
3 Vi var helt förblindade av vårt fanatiska vanvett.

Agaue Är då ingen skyldig? Kan ingen ta ansvar för detta det allra mest vidriga brott som begåtts i vårt land?
Kadmos Vem var ansvarig utom det rus som ni drevs till av gudomen?
Agaue Skall vi då anklaga gudomen? Är Dionysos då skyldig?
minister 1 En fråga: han har ej synts till efter händelsen. Vet någon var han nu är?
tärna 1 Han beklagade sig och drog vidare norrut.
tärna 2 Han ansåg missionen här fullbordad.
tärna 3 Han finner säkert jungfruliga jaktmarker i andra orörda bygder.
minister 2 Han har alltså lämnat vårt land.
minister 3 Han har sjappat och kommer nog ej mer tillbaka.

Agaue Så har guden lämnat mig ensam med liket av min ende son efter fullbordandet av sitt värv, sin mission, sin passion, sin hemsökelse och sin visit genom våldtäkt av vår stackars bräckliga mänskliga värld, som ger efter för vilka manipulationer som helst. Ack, kan ingenting återförena de här stackars lösryckta blodiga lemmarna mera? Kan ingen åt mig sätta fast min sons huvud på kroppen som jag själv slet loss det från? Måste jag gråta hysteriskt för resten av mitt usla liv för att jag själv blev ansvarig för min sons död? Ack, min son, ack, min ende son Pentheus! Jag gav mitt liv för dig hellre än att jag såg mig överleva ett missdåd som detta!

Kadmos Gjort är gjort och kan inte mer göras ogjort.
Agaue Min far, du gör rätt i att vägra att trösta mig, ty jag förblir i all evighet otröstlig ändå! Men någon rätt måste ju dock kunna skipas i detta. Ministrar, kan ni stå och se på den här skändligheten och låta den vackert passera? Har lagen ej något straff lämpligt för den moder som mördar sin egen son?
minister 1 Vi har faktiskt funderat på saken och kommit till följande slutsatser.
2 Kadmos, vår konung, gav över vårt lands styre till dottersonen kung Pentheus, som i sin ungdom var mer lämpad och bättre kvalificerad till att leda landets regering, när Kadmos blev gammal och trött. Nu har hans egen dotter Agaue, kung Pentheus moder, berövat kung Pentheus livet. Det kan icke på något sätt accepteras.
3 Ett mord inom konungens egen familj, om det så blott är frågan om dråp utan uppsåt, kan ej tolereras. En sådan familj kan ej mer kallas kunglig. Vi avsätter därför den fallna familjen och övertar själva regeringen, ty ingen arvtagare till kung Pentheus finns utom hans egna mördare.
1 Drottning Agaue, ni dömes härmed till exil för att sona er urspårning.
2 Även kung Kadmos, er far, måste lämna regeringen då han själv deltog i firandet av Dionysos fördärvliga rusfesters orgier.
3 Vi bannlyser alltså, för landets och dess framtids skull, både drottningen och hennes fader, och Thebe får klara sig självt.

Kadmos Jag är rädd att er dom är mer rättvis än om en gudomlighet själv hade avkunnat den.
Agaue Även jag accepterar dess rättvisa och finner domen väl mild för ett sådant exemplöst ohyggligt brott.
1 Ni får leva i fred, drottning, för att ni ej alls var medveten om vad ni gjorde.

Agaue Men det var jag visst. Det var bara hans identitet jag ej kände. Jag visste dock att jag slet sönder en människa, och detta gjorde jag av rent fanatiskt psykotiskt och osläckligt hat.

2 Ni var drottning och konungamoder, och synden har drabbat er själv.

3 Därför finner vi er redan straffad tillräckligt, och er landsförvisning blir i bästa fall nyttigt plåster på såren och en välbehövlig distans till vad ni gått igenom.

Agaue Jag tackar er, trogna ministrar, för er stora nåd men framhärdar i mitt insisterande av att jag aldrig kan straffas tillräckligt.

Kadmos Allenast gudomen var skyldig, men när han ej kan stå till svars måste vi stackars människor uppbära skulden och stå för allt skadestånd.

minister 1 Ers majestäter, vi kan endast uppriktigt med allt vårt hjärta beklaga det inträffade.

Kadmos Ja, det gör vi väl alla.

2 Det är inget mera att säga.

Agaue Låt mig blott försvinna i mörkret av vanärens djupa anonymitets överslätande skydd för all evighet.

3 Ja, drottning, bara försvinn, ty vi kommer nog aldrig att glömma er ändå.

Agaue Så kom då, makabra bortkollrade systrar, och låt oss försöka att samla ihop de bedrövliga resterna av vårt misslyckade korståg, vars korta triumf bara kvarlämnat efter sig en diger baksmälla värre än allt universums avlägsnaste djupaste svartaste hål.

Kadmos Dotter, jag följer med dig i avgrunden av vår omätliga ruelses sorg.

ministrarna Hela Thebe skall sörja för evigt med er.

tärnorna Och besjunga för evigt kung Pentheus svåra martyriums märkliga saga.

minister 1 Så slutar den här tragedin i den högsta besynnerlighetens mysterium.

2 Gråt med den drabbade modern för evigt, o värld!

3 Ty det finns ingen moder som kan sörja djupare än den som tagit sin egen sons liv av rent misstag.

Kadmos Så låt det därmed vara nog! Vi har kvar blott exilens och sorgens oblidkelighets svarta tröstlösa evighet.

(De går.)

(Darjeeling 18.11.2005)